

Washington Post: Як «Запоріжсталь» відмовляється підкорятися російським атакам

Провідне американське видання The Washington Post у великій статті розповіло про історію становлення української металургії, її нинішній стан після 1,5 року війни та основні проблеми, з якими галузь зіткнулася через російське вторгнення. Усе це — через призму «Запоріжсталі» та Групи Метінвест.

Потік розплавленого металу проходить через виробничу лінію на металургійному комбінаті «Запоріжсталь» у Запоріжжі, Україна, 29 травня. (Фото Хайді Левіна для The Washington Post)

Повітряній тривозі байдуже, чи працює доменна піч. Тому, коли звучить сирена, яка попереджає про ракетну атаку, що трапляється часто, Олексій Клашник не біжить до одного з 16 підземних укриттів «Запоріжсталі». Натомість він і кілька ключових працівників одягають захисні жилети разом із теплозахисним спецодягом. Потім продовжують роботу з розпеченим металом, температура якого сягає 1100 градусів Цельсія.

Місто Запоріжжя розташоване на відстані менш ніж 30 миль від лінії фронту, де відбувається контратака України високого ступеня важливості, і часто стає мішенню російських військ. Повітряна тривога сигналізує про реальну небезпеку. Але зупинення доменної печі посеред процесу виплавлення чавуна, що використовується для виробництва сталі, може бути ще більш ризикованим.

«Люди просто пристосувалися до цього», — сказав 29-річний пан Клашник, знизуючи плечима. Попри війну, життя та засоби до існування мають тривати, і «Запоріжсталь», один із найбільших металургійних комбінатів України, є символом стійкості одного з основних секторів пошматованої економіки країни. Пан Клашник додав, що завод ніколи не зазнавав ударів, але «вибухи, що лунають у місті, дуже чутно».

Заснована в 1933 році, «Запоріжсталь» — одне з небагатьох підприємств, що виробляє зі сталі холоднокатаний лист, який потрібен для автомобілебудування. Це регіональний гігант, і працівники описують його неймовірні масштаби абстрактно — тут можна вмістити два з половиною Монако або 777 футбольних полів.

Ба більше, вони називають його символом відмови України капітулювати перед російською агресією. Завод закрився на 33 дні на початку війни, але відтоді працює, переоснащує обладнання, щоб допомогти обороні України від агресора попри ризик.

Через війну гігантська «Запоріжсталь» фактично скоротилася. До вторгнення на заводі працювало близько 10 000 людей. Торік тисячу людей мобілізували до лав ЗСУ. Ще тисяча, переважно жінки чи чоловіки з сім'ями, поїхали. Від початку війни «Запоріжсталь» не працювала більш ніж на 70% потужності. Нині працюють лише дві з чотирьох печей (ще одна на невеликому ремонті), тому виробництво ще менше.

«Ми втратили дуже багато клієнтів», — сказав в інтерв'ю генеральний директор комбінату Роман Слободянюк.

Боротьба у сталеливарній промисловості багато в чому відзеркалює більші труднощі, які випали на долю української промисловості після вторгнення.

У 2022 році економіка України скоротилася на 30%. Хоча цього року спад стабілізувався, незрозуміло, коли відновиться зростання. Багато хто в сталеливарній промисловості України побоюється, що вони відстають, оскільки глобальне виробництво переходить на «зелену» сталь, яка використовує водень, а не викопне паливо, і потребує іншого типу залізної руди.

Для багатьох це також особиста боротьба. Металургійні заводи зазвичай домінують у своїх містах, об'єднуючи сім'ї та виступаючи основним платником податків. Декілька поколінь родини можуть працювати разом у спекотних, потенційно небезпечних умовах.

«В Україні існує культура виробництва сталі», — сказав Станіслав Зінченко, виконавчий директор GMK Center, київського економічного аналітичного центру.

Культура виробництва сталі

Ця культура створювалася сотні років. У XIX столітті британські інвестори почали працювати з Російською імперією, щоб використати величезні запаси залізної руди в країні. Пізніше, за часів Радянського Союзу, більша частина цієї руди використовувалася для виробництва сталі, призначеної для внутрішнього ринку.

Коли розпався Радянський Союз, промисловість змінила напрямок, використовуючи широку річку Дніпро та Чорне море для експорту продукції до Північної Америки та Азії. Металургія стала однією з найбільших галузей промисловості України, поступаючись лише широким сільськогосподарським полям, подібним до тих, що розташовані недалеко від міста в Запорізькій області.

До російського вторгнення Україна була одним із найбільших у світі постачальників чавуна та сталі, при цьому метали становили приблизно третину українського експорту. Ця галузь вносила один долар із кожних 10 до довоєнної економіки України, і понад 560 000 осіб були прямо чи опосередковано зайняті в цій галузі.

Це може бути тяжкою роботою. Нових співробітників на виробництві «Запоріжсталь» попередили, що першого місяця роботи вони з потом позбудуться 10 кілограмів або 22 фунтів.

Вплив війни на сталеливарну промисловість відбивають події на металургійному комбінаті «Азовсталь» торік в окупованому Маріуполі. Цей завод, як і «Запоріжсталь», входить до складу Metinvest, металургійного гіганта, що належить Рінату Ахметову, найбагатшій людині України.

У Metinvestі, найбільшому працедавцеві України до війни, лише у Маріуполі працювало близько 35 000 осіб. Комбінат «Азовсталь» та його мережа підземних укриттів стали символічним оплотом українського опору, перш ніж Росія захопила місто понад рік тому.

Металургійні заводи, які все ще працюють на території України, мають інші проблеми. Вони були відрізані від залізрудних підприємств, які раніше були їхніми постачальниками, і страждали від вیاлових відключень електроенергії, коли російські сили завдавали ударів по електромережі.

Нещодавнє обвалення Каховської греблі нижче Дніпра додало нову проблему — воду. У вівторок гігантський сталеливарний завод у Кривому Розі, що належить металургійному гіганту ArcelorMittal, оголосив, що зупинить виробництво на невизначений термін через проблеми з водопостачанням.

Навіть коли можна виробляти сталь, російська блокада українських портів означає втрату доступу до міжнародних морських перевезень, які допомагали Україні процвітати. Експорт наразі здійснюється залізницею до Східної Європи зі значними витратами, що обмежує продаж.

«Те, що зараз роблять росіяни, називається дуже простим словом — піратство», — заявив генеральний директор Metinvestу Юрій Риженков.

Підкоритися чи зламатися

Для таких працівників, як пан Клашник, найбільша переміна — це не сирени. Це години.

Зміни були збільшені з 8 до 12 годин минулого року. Мета полягала в тому, щоб укластися в нічну комендантську годину, через яку мешканці Запоріжжя не ходять ночами. Це означало ще чотири години гарячої та потогінної роботи біля печі.

У довгостроковій перспективі кадри, ймовірно, стануть значною проблемою для «Запоріжсталі», що вказує на серйозніші проблеми, пов'язані з майбутнім важкої промисловості України. Керівництво комбінату каже, що йому важко заповнити деякі вакансії, оскільки таких кваліфікованих спеціалістів більше немає в цьому регіоні.

Метінвест сподівався працевлаштувати в компанії як мінімум 6000 працівників, що виїхали з його підприємств у Маріуполі, але подали заявки лише половина від цієї кількості. Багато хто з тих, хто працював на компанію у Маріуполі, вирішив з особистих причин залишитися на території, яку утримує Росія.

«Для нас це було трохи несподівано, — сказав пан Риженков, додавши, що одними з факторів були обмежена кількість робочих місць в Україні загалом та мовний бар'єр у Європі. — Тому вони обрали залишитися в Маріуполі».

Пан Слободянюк, якому 34 роки, визнає, що важко переконати молодих людей, що вони мають працювати на сталеливарному заводі, а не, скажімо, у сфері інформаційних технологій, хоча робота в сталеливарній промисловості добре оплачується. «Це важка фізична праця. Небагато людей готові погодитися на це», — сказав пан Слободянюк.

Близько 7 мільйонів людей залишили Україну з початку війни, що посилює давню демографічну проблему. Ще мільйони переїхали на захід України, подалі від традиційних промислових центрів, таких як Запоріжжя. А враховуючи, що військові витрати, як очікується, залишаться високими протягом багатьох років, сотні тисяч солдатів буде звільнено.

Війна також призвела до того, що Метінвест та інші виробники сталі в Україні залишаються позаду в загальногалузевих перегонах із переходу від традиційної сталі, що виробляється з додаванням вугілля і є основним джерелом викидів вуглецю, до «зеленої» сталі. Такі країни як Китай, Індія та Південна Африка, посіли місце України на міжнародних ринках. Хоча російська сталь перебуває під санкціями, її залізна руда — ні.

«Сьогодні основним постачальником сталеливарної промисловості Європи є Росія, — сказав пан Зінченко, маючи на увазі губчасте залізо та іншу спеціальну руду, яку виробляє Металоінвест, російський виробник, найбільшим акціонером якого є олігарх Алішер Усманов, що перебуває під санкціями. — Дивно, правда? Це має бути Україна».

Слава «Азовсталі» зробила українську металургію предметом національної гордості. Але щоб зберегти галузь на плаву, треба вирішити, якою країною хоче бути Україна після війни.

«Я пишався тим, що працював тут до війни, — сказав пан Клешник, відступаючи від печі, — І зараз також пишаюся».

|

[The Washington Post](#)

<https://metinvestholding.com/ua/media/news/washington-post-yak-zaporzhstal-j-vdmovlyatjsya-pdkoryatisya-rosijskim-atakam>